

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Արվեստի և սպորտի
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ՝ Ա. Ա. Բարսեղյան /Ա.Ա.Հ./

Արձանագրություն № 10

«06» փետրվար 2024 թ.

ԱՍ/բ-041 ՎՈԿԱԼ – ԽՄԲԵՐԳԱՅԻՆ ԱՐՎԵՍՏԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ

/Դասիչ, դասընթացի անվանում/

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ 011401.00.6 ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 011401.13.6 - «Երաժշտական կրթություն»

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

Մանկավարժության բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝

Արվեստի և սպորտի ամբիոն

/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝

Առկա/հեռակա

/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ

առկա- 4-րդ տարի, 2- րդ կիսամյակ

Դասախոս(ներ)՝

Պապանյան Նելլի Հ.

/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե/ներ՝ papanyan.metod@gmail.com

Վանաձոր- 2024թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները	4
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների	6
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը	7
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները	7
8.	Դասավանդման մեթոդներ.....	8
9.	Ուսումնառության մեթոդները	8
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը	9
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ.....	10
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ.....	11
12.1.	Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ	12
12.2.	Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	13
12.3.	Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	14
12.4.	Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	15
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում.....	16
14.	Գնահատում.....	17
14.1.	Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.....	18
14.2.	Հարցաշար.....	19
14.3.	Գնահատման չափանիշներ.....	19
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ.....	20

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹.

Հայ և համաշխարհային երաժշտության պատմությունը դասընթացը լուսաբանում է երաժշտարվեստի զարգացման տարբեր փուլերն ըստ երկրների, ըստ ոճերի, ըստ ժանրերի: Հատուկ դասընթացի Ծրագիրն ընդգրկում է վոկալ-խմբերգային արվեստի կազմավորման պատմությունը արտասահմանում և Հայաստանում: Դասընթացն ուսումնասիրում է երաժշտարվեստի այդ ոլորտի զարգացման ընդհանուր համայնապատկերը, ժանրերի կազմավորման պատմական ընթացքը, ազգային ավանդույթների ինքնատիպությունն ու փոխներթափանցումը: Դասընթացում շեշտը դրված է կոմպոզիտորական դպրոցներում վոկալ-խմբերգային արվեստի ձևավորման գործընթացների վրա, Արևելք – Արևմուտք երաժշտական ավանդույթների սինթեզին:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. *Դասընթացի նպատակն է* ուսանողներին ծանոթացնել երաժշտարվեստում տեղ գտած այս ժանրային ոլորտի զարգացման ուղիները, ժանրերի ձևավորման հիմնական ուղղությունները:

2.2. *Դասընթացի խնդիրներն են*

Առարկայի խնդիրն է ուսանողներին հաղորդակից դարձնել վոկալ-խմբերգային արվեստի ձեռքբերումներին պատմական տարբեր շրջաններում և տարբեր մշակույթային միջավայրում, վերլուծել առանձին ժանրերի առանձնահատկությունները տարբեր ոճերի, գեղարվեստական ուղղությունների շրջանակներում:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/

- ✓ Հայ և համաշխարհային երաժշտության պատմության ընթացքի իմացություն,
- ✓ երաժշտական ստեղծագործության կառուցվածքի վերլուծություն
- ✓ դաշնամուրային կատարողականության տիրապետում

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը² և /կամ կոմպետենցիաները.

«ՎՈԿԱԼ – ԽՄԲԵՐԳԱՅԻՆ ԱՐՎԵՍՏԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

ուսանողը պետք է իմանա.

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

- վոկալ-խմբերգային արվեստի ձևավորման և զարգացման հիմնական օրինաչափությունները, դրանց կապը պատմահասարակական պայմանների հետ
- տարբեր երկրների վոկալ-խմբերգային արվեստի ազգային առանձնահատկությունները
- այս ժանրային ոլորտի գեղարվեստական ոճերի զարգացումը
- հիմնական ժանրերի և ձևերի էվոլյուցիան
- ազգային կոմպոզիտորական դպրոցների դերակատարությունը այս ժանրային ոլորտի զարգացման գործում
- հռչակավոր կոմպոզիտորների նշանավոր երկերի առանձնահատկությունները (երաժշտական լեզուն, արտահայտչամիջոցները՝ մեղեդի, հարմոնիա, մտրառիթմ...),

ուսանողը պետք է կարողանա.

- մանկավարժական տարբեր իրավիճակներում կիրառել յուրացված գիտելիքները ,
- ուսումնասիրվող կոմպոզիտորների ստեղծագործություններում որոշել երաժշտական ոճի, ուղղության հիմնական առանձնահատկությունները
- իրականացնել ստեղծագործությունների կերպարային, կառուցվածքային և լադահարմոնիկ վերլուծություն, հասկանալ երաժշտական ձևերի, կառուցվածքի զարգացման առանձնահատկությունները,
- տալ այդ ոլորտի անվանի կոմպոզիտորների ստեղծագործական բնութագիրը, որոշել վոկալ-խմբերգային ժանրերի ոճային յուրօրինակությունը՝ կապված դարաշրջանի և ազգային ավանդույթների հետ,
- օգտագործել երաժշտատեսական առարկաների ուսուցման ընթացքում ստացած,
- վերլուծել առանձին վոկալ-խմբերգային ժանրի ստեղծագործություններ:

ուսանողը պետք է տիրապետի.

- վոկալ-խմբերգային ստեղծագործությունների պատմաոճական վերլուծության հմտություններին,
- պատմաերաժշտական գործընթացի ժամանակագրությանը ,
- վոկալ-խմբերգային արվեստի ստեղծագործական զարգացման գործընթացին:.

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա)Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն

ԳԿ2 կազմակերպելու և պլանավորելու ունակություն

ԳԿ3 հենքային և ընդհանուր գիտելիքներ

ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ

ԳԿ8 տեղեկատվությունը կառավարելու ունակություն(տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվություն գտնելու և վերլուծելու ունակություն)

ԳԿ9 խնդիրների լուծում

ԳԿ10 որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն

ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ

ՀԳԿ3 սովորելու ունակություն

ՀԳԿ5 նոր գաղափարներ առաջ քաշելու (ստեղծագործելու) ունակություն

ՀԳԿ7 այլ երկրների մշակույթների և սովորույթների իմացություն

ՀԳԿ8 ինքնուրույն աշխատելու ունակություն

ՀԳԿ11 որակի կարևորության գիտակցում

ՀԳԿ12 հաջողության ձգտում

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ1 դրսևորել մասնագիտության պատմության և հիմունքների իմացություն

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները

ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն

ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները

ԱԿ9 դրսևորեն ժամանակակից խոր գիտելիքներ մասնագիտական ոլորտում (նորագույն տեսությունների, դրանց մեկնաբանությունների, մեթոդների և եղանակների իմացություն),

ԱԿ11 տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,

ԱԿ12 ունակ լինեն ուրույն, թեկուզ և փոքր ներդրում կատարելու տվյալ առարկայական ոլորտում,

ԱԿ13 ցուցաբերեն ինքնուրույնություն և ստեղծագործական մոտեցում տվյալ առարկայական ոլորտում գործունեություն ծավալելիս,

ԱԿ14 տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³.

- Գրականության, փիլիսոփայության հետ երաժշտության պատմության կապը թույլ է տալիս համակարգված հաղորդակցել ուսանողներին գեղարվեստական և փիլիսոփայական լայն ընդհանրացումներին,
- Բացահայտել ռեալիստական երաժշտական ստեղծագործությունների բնությունը՝ արտահայտված ոչ միայն հեղինակային կոնկրետ պոեզիային ծրագրայնության մեջ, այլև դասականների և ժամանակակից կոմպոզիտորների ոչ ծրագրային ստեղծագործություններում:
- տարբեր պատմական շրջանների ուղղությունների, ոճերի ուսումնասիրություն
- կոմպոզիտորների պատմական դերի, ստեղծագործությունների վերլուծություն

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	4 կրեդիտ/120 ժամ	

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ		Ժամաքանակ
	8-րդ կիսամյակ		
Դասախոսություն	28		
Գործնական աշխատանք	30		
Սեմինար պարապմունք			
Լաբորատոր աշխատանք			
Ինքնուրույն աշխատանք	32		
Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը (ստուգաթղթ/ընթացիկ քննություն)	ստուգաթղթ		

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴ .

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:
- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:
Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են⁵

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրվող, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Կլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁵ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատԳԿ ցանցային էջերի օգտագործում:

- **Աշխատանքային տեսք** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **Ձեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **Հարցազրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. Դասավանդման մեթոդներն են՝⁶ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր:

9. Ուսումնառության մեթոդներն են՝⁷ թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում:

---

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁷ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁸.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապրունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
8-րդ կիսամյակ						
1	Վոկալ արվեստի ժանրերը	2		4		4
2	Խմբերգային և վոկալ-խմբերգային արվեստի ժանրերը	2		4		4
3	Վոկալ-խմբերգային արվեստի կազմավորումը հին աշխարհի երկրներում	4		4		4
4	Վոկալ-խմբերգային արվեստի կազմավորումը միջնադարում և Վերածննդի շրջանում	4		4		4
5	Վոկալ-խմբերգային արվեստի զարգացումը 19-րդ դարում արտասահմանյան երկրներում	4		4		4
6	Վոկալ-խմբերգային արվեստի զարգացումը 20-րդ դարում արտասահմանյան երկրներում	4		4		4
7	Վոկալ-խմբերգային արվեստի կազմավորումն ու զարգացումը Հայաստանում	4		4		4
8	Վոկալ-խմբերգային արվեստի զարգացումը արդի շրջանում	4		2		4
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		28		30		32

⁸ Նման է օրացուցային պլանին

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Բարսամյան Ա., Հարությունյան Մ., Հայ երաժշտության պատմություն հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը/	Երևան - 2000
2.	Մ. Տերյան – Հայ խմբերգային գրականություն	Երևան 2019-2020
3.	Ա. Շեկունց – Հայ խմբավար կոմպոզիտորների հանրագիտարան	1970
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	Համացանց	

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁹
IV կուրս, II կիսամյակ				
1.	Վոկալ արվեստի ժանրերը	Վոկալ երաժշտության ժանրերի բնութագիրը՝ երգ, ռոմանս, անսամբլներ, երգարվեստի տարբեր տեսակներ, նրանց կազմավորման ժամանակագրությունը, ժանրերի ձևավորման ազգային առանձնահատկությունները	2	Դասախոսական նյութեր, 1, 2, 3

⁹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

2.	Խմբերգային և վոկալ-խմբերգային արվեստի ժանրերը	Խմբերգային և վոկալ-խմբերգային երաժշտության կազմավորման ընթացքը, ժանրային առանձնահատկությունները՝ ձոն, առասպել, բալադ, կանտատ, օրատորիա, մեսսա:	2	Դասախոսական նյութեր, 1, 2, 3
3.	Վոկալ-խմբերգային արվեստի կազմավորումը հին աշխարհի երկրներում	Հին Եգիպտոս, Հին Հունաստան, Հին Չինաստան, ժանրերի կազմավորման ազգային առանձնահատկությունները	4	Դասախոսական նյութեր, 1, 2, 3
4.	Վոկալ-խմբերգային արվեստի կազմավորումը միջնադարում և Վերածննդի շրջանում	Միջնադարի և Վերածննդի դարաշրջանների առանձնահատկությունները այդ ժանրերի զարգացման գործում տարբեր երկրներում	4	Դասախոսական նյութեր, 1, 2, 3
5.	Վոկալ-խմբերգային արվեստի զարգացումը 19-րդ դարում արտասահմանյան երկրներում	Իտալական վոկալ կանտատ, գերմանական խմբերգային կանտատ, նոր տեսակի կանտատի, օրատորիայի ժանրերի, նոր տեսակի բալլադի առանձնահատկությունները	4	Դասախոսական նյութեր, 1, 2, 3
6.	Վոկալ-խմբերգային արվեստի զարգացումը 20-րդ դարում արտասահմանյան երկրներում	Ռուսական նոր տիպի վոկալ-խմբերգային ժանրերի կազմավորումը, արևմտաեվրոպական և ռուսական նմանատիպ ժանրերի տարբերությունն ու նրանց փոխներթափանցումը: Վոկալ-խմբերգային ժանրերի զարգացումը օպերայում, օպերետում և	4	Դասախոսական նյութեր, 1,2

		այլ երաժշտա-բեմական ձևերում:		
7.	Վոկալ-խմբերգային արվեստի կազմավորումն ու զարգացումը Հայաստանում	Կանտատի, օրատորիայի և այլ ժանրերի զարգացման առանձնահատկությունները տարբեր պատմական շրջաններում և տարբեր կոմպոզիտորական դպրոցներում:	4	Դասախոսական նյութեր, 1,2
8.	Վոկալ-խմբերգային արվեստի զարգացումը արդի շրջանում	Երաժշտարվեստի զարգացման առանձնահատկությունները արդի շրջանում արտերկրներում և Հայաստանում: Ժանրերի վերափոխման և փոխներթափանցման ուղիները:	4	Դասախոսական նյութեր, 1,2

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Մտնված ձևը	Գրականություն ¹⁰
IV կուրս, II կիսամյակ					
1.	Վոկալ արվեստի ժանրերը	Վոկալ երաժշտության ժանրերի բնութագիրը՝ երգ, ռոմանս, անսամբլներ,	4	Միավորային գնահատում: Վարժությունների կատարում:	ՊԳ-1,2,3,4 ԼԳ-1,2

¹⁰ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		երգարվեստի տարբեր տեսակներ, նրանց կազմավորման ժամանակագրությունը, ժանրերի ձևավորման ազգային առանձնահատկությունները			
2.	Խմբերգային և վոկալ-խմբերգային արվեստի ժանրերը	Խմբերգային և վոկալ-խմբերգային երաժշտության կազմավորման ընթացքը, ժանրային առանձնահատկությունները՝ ձոն, առասպել, բալադ, կանտատ, օրատորիա, մեսսա:	4	Միավորային գնահատում: Վարժությունների կատարում:	ՊԳ-1,2,3,4 ԼԳ-1,2
3.	Վոկալ-խմբերգային արվեստի կազմավորումը հին աշխարհի երկրներում	Հին Եգիպտոս, Հին Հունաստան, Հին Չինաստան, ժանրերի կազմավորման ազգային առանձնահատկությունները	4	Միավորային գնահատում: Վարժությունների կատարում:	ՊԳ-1,2,3,4 ԼԳ-1,2
4.	Վոկալ-խմբերգային արվեստի կազմավորումը միջնադարում և Վերածննդի շրջանում	Միջնադարի և Վերածննդի դարաշրջանների առանձնահատկությունները այդ ժանրերի զարգացման գործում տարբեր երկրներում	4	Միավորային գնահատում: Վարժությունների կատարում:	ՊԳ-1,2,3,4 ԼԳ-1,2

5.	Վոկալ-խմբերգային արվեստի զարգացումը 19-րդ դարում արտասահմանյան երկրներում	Իտալական վոկալ կանտատ, գերմանական խմբերգային կանտատ, նոր տեսակի կանտատի, օրատորիայի ժանրերի, նոր տեսակի բալլադի առանձնահատկությունները	4	Միավորային գնահատում: Վարժությունների կատարում:	ՊԳ-1,2,3,4 ԼԳ-1,2
6.	Վոկալ-խմբերգային արվեստի զարգացումը 20-րդ դարում արտասահմանյան երկրներում	Ռուսական նոր տիպի վոկալ-խմբերգային ժանրերի կազմավորումը, արևմտաեվրոպական և ռուսական նմանատիպ ժանրերի տարբերությունն ու նրանց փոխներթափանցումը: Վոկալ-խմբերգային ժանրերի զարգացումը օպերայում, օպերետում և այլ երաժշտա-բեմական ձևերում:	4	Միավորային գնահատում: Վարժությունների կատարում:	ՊԳ-1,2,3,4 ԼԳ-1,2
7	Վոկալ-խմբերգային արվեստի կազմավորումն ու զարգացումը Հայաստանում	Կանտատի, օրատորիայի և այլ ժանրերի զարգացման առանձնահատկությունները տարբեր պատմական շրջաններում և տարբեր կոմպոզիտորական դպրոցներում:	4		

8	Վոկալ-խմբերգային արվեստի զարգացումը արդի շրջանում	Երաժշտարվեստի զարգացման առանձնահատկությունները արդի շրջանում արտերկրներում և Հայաստանում: Ժանրերի վերափոխման և փոխներափանցման ուղիները:	2	Միավորային գնահատում: Վարժությունների կատարում:	ՊԳ-1,2,3,4 ԼԳ-1,2
---	---	---	---	---	--------------------------

12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ¹¹	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹²
IV կուրս, II կիսամյակ						

¹¹ Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹² Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

1.	Վոկալ երաժշտության ժանրերի բնութագիրը՝ երգ, ռոմանս, անսամբլներ, երգարվեստի տարբեր տեսակներ, նրանց կազմավորման ժամանակագրությունը, ժանրերի ձևավորման ազգային առանձնահատկությունները:	Վոկալ երաժշտության ժանրերի բնութագիրը՝ երգ, ռոմանս, անսամբլներ, երգարվեստի տարբեր տեսակներ, նրանց կազմավորման ժամանակագրությունը, ժանրերի ձևավորման ազգային առանձնահատկությունները:	<u>Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում</u>	Ապրիլ	Բանավոր	ՀՏՊ-1,2,3, ԼԳ-1,
2.	Խմբերգային և վոկալ-խմբերգային երաժշտության կազմավորման ընթացքը, ժանրային առանձնահատկությունները՝ ձոն, առասպել, Բալադ, կանտատ, օրատորիա, մեսսա:	Խմբերգային և վոկալ-խմբերգային երաժշտության կազմավորման ընթացքը, ժանրային առանձնահատկությունները՝ ձոն, առասպել, Բալադ, կանտատ, օրատորիա, մեսսա:	<u>Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն</u>	Մայիս	Բանավոր	ՀՏՊ-1,2,3, ԼԳ-1,

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹³

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
--------------------	---

¹³ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	Դասախոսությունների, գործնական պարապունքների ժամանակ դիդակտիկ նյութերի, նկարների, ումումնագիտական տեսաֆիլմերի, գծապատկերների ցուցադրում:
Սարքեր, սարքավորումներ	Ուսանողի աշխատանք համակարգչի հետ:
Գործնական	
Այլ	

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁴:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է 2-րդ կիսամյակ քննությոն:

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 ստուգարք միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

Ստուգարքով ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ ստուգումների և

---

¹⁴«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.),

մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:¹⁵

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

- 1.Վոկալ արվեստի ժանրերը
- 2.Խմբերգային և վոկալ-խմբերգային արվեստի ժանրերը
- 3.Վոկալ-խմբերգային արվեստի կազմավորումը հին աշխարհի երկրներում
- 4.Վոկալ-խմբերգային արվեստի կազմավորումը միջնադարում և Վերածննդի շրջանում
- 5.Վոկալ-խմբերգային արվեստի զարգացումը 19-րդ դարում արտասահմանյան երկրներում
- 6.Վոկալ-խմբերգային արվեստի զարգացումը 20-րդ դարում արտասահմանյան երկրներում
- 7.Վոկալ-խմբերգային արվեստի կազմավորումն ու զարգացումը Հայաստանում
- 8.Վոկալ-խմբերգային արվեստի զարգացումը արդի շրջանում

Ա) 1-ին ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 9-10 շաբաթվա ընթացքում)

▪ Ընդգրկված հարցեր.

1. Վոկալ արվեստի ժանրերը
2. Խմբերգային և վոկալ-խմբերգային արվեստի ժանրերը
3. Վոկալ-խմբերգային արվեստի կազմավորումը հին աշխարհի երկրներում
4. Վոկալ-խմբերգային արվեստի կազմավորումը միջնադարում և Վերածննդի շրջանում

Բ) 2-րդ ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 19-20 շաբաթվա ընթացքում)

▪ Ընդգրկված հարցեր.

1. Վոկալ-խմբերգային արվեստի զարգացումը 19-րդ դարում արտասահմանյան երկրներում
2. Վոկալ-խմբերգային արվեստի զարգացումը 20-րդ դարում արտասահմանյան երկրներում
3. Վոկալ-խմբերգային արվեստի կազմավորումն ու զարգացումը Հայաստանում
4. Վոկալ-խմբերգային արվեստի զարգացումը արդի շրջանում

14.4. Գնահատման չափանիշները¹⁶.

- Տեսական գիտելիքները -բանավոր :
- Գործնական աշխատանքները – բանավոր:
- Ինքնուրույն աշխատանքը – գրավոր/բանավոր:

¹⁵ Կիրառվում է կամ առաջին, կամ երկրորդ պարբերությունն ըստ դասընթացի ամփոփման ձևի:

¹⁶ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝ 011401.00.6 ՄԱՄՆԱԳԻՏԱԿԱՆ
ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 011401.13.6 - «Երաժշտական կրթություն»

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ Մանկավարժության բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2024

Առկա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԱՍ/Բ-041 ՎՈԿԱԼ – ԽՄԲԵՐԳԱՅԻՆ ԱՐՎԵՍՏԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	58	Դասախոսություն	28
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	30
	Ինքնուրույն	32		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել երաժշտարվեստում տեղ գտած այս ժանրային ոլորտի զարգացման ուղիները, ժանրերի ձևավորման հիմնական ուղղությունները:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.			
	<i>Գիտելիք</i> <ul style="list-style-type: none"> վոկալ-խմբերգային արվեստի ձևավորման և զարգացման հիմնական օրինաչափությունները, դրանց կապը պատմահասարակական պայմանների հետ տարբեր երկրների վոկալ-խմբերգային արվեստի ազգային առանձնահատկությունները այս ժանրային ոլորտի գեղարվեստական ոճերի զարգացումը հիմնական ժանրերի և ձևերի էվոլյուցիան ազգային կո,պոզիտորական դպրոցների դերակատարությունը այս ժանրային ոլորտի զարգացման գործում հռչակավոր կոմպոզիտորների նշանավոր երկերի առանձնահատկությունները (երաժշտական լեզուն, արտահայտչամիջոցները՝ մեղեդի, հարմոնիա, մտրառիթմ...), <i>Հմտություն</i> <ul style="list-style-type: none"> վոկալ-խմբերգային ստեղծագործությունների			

	<p>պատմառճական վերլուծության հմտություններին,</p> <ul style="list-style-type: none"> • պատմաերաժշտական գործընթացի ժամանակագրությանը , • վոկալ-խմբերգային արվեստի ստեղծագործական զարգացման գործընթացին: <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • մանկավարժական տարբեր իրավիճակներում կիրառել յուրացված գիտելիքները , • ուսումնասիրվող կոմպոզիտորների ստեղծագործություններում որոշել երաժշտական ոճի, ուղղության հիմնական առանձնահատկությունները • իրականացնել ստեղծագործությունների կերպարային, կառուցվածքային և լադահարմոնիկ վերլուծություն, հասկանալ երաժշտական ձևերի, կառուցվածքի զարգացման առանձնահատկությունները, • տալ այդ ոլորտի անվանի կոմպոզիտորների ստեղծագործական բնութագիրը, որոշել վոկալ-խմբերգային ժանրերի ոճային յուրօրինակությունը՝ կապված դարաշրջանի և ազգային ավանդույթների հետ, • օգտագործել երաժշտատեսական առարկաների ուսուցման ընթացքում ստացած, • վերլուծել առանձին վոկալ-խմբերգային ժանրի ստեղծագործություններ:
Դասընթացի բովանդակությունը	<p>Թեմաներ</p> <p>Թեմա 1. Վոկալ արվեստի ժանրերը</p> <p>Թեմա 2. Խմբերգային և վոկալ-խմբերգային արվեստի ժանրերը</p> <p>Թեմա 3. Վոկալ-խմբերգային արվեստի կազմավորումը հին աշխարհի երկրներում</p> <p>Թեմա 4. Վոկալ-խմբերգային արվեստի կազմավորումը միջնադարում և Վերածննդի շրջանում</p> <p>Թեմա 5. Վոկալ-խմբերգային արվեստի զարգացումը 19-րդ դարում արտասահմանյան երկրներում</p> <p>Թեմա 6. Վոկալ-խմբերգային արվեստի զարգացումը 20-րդ դարում արտասահմանյան երկրներում</p> <p>Թեմա 7. Վոկալ-խմբերգային արվեստի կազմավորումն ու զարգացումը Հայաստանում</p> <p>Թեմա 8. Վոկալ-խմբերգային արվեստի զարգացումը արդի շրջանում</p>
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<p>ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՄԱԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ`</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր, ▪ ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր, ▪ դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի

	<p>ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունաբար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր: <p>Ուսումնառության արդյունքների գնահատման 100-միավորանոց սանդղակ</p> <table><tr><th>Գնահատականը ըստ 5 բալանոց համակարգի</th><th>Գնահատականը ըստ 100 բալանոց համակարգի</th><th>Գնահատականը ըստ ECTS համակարգի</th></tr><tr><td>«Գերազանց» (5)</td><td>96-100</td><td>A⁺</td></tr><tr><td>«Գերազանց» (5)</td><td>91-95</td><td>A</td></tr><tr><td>«Գերազանց» (5)</td><td>86-90</td><td>A⁻</td></tr><tr><td>«Լավ» (4)</td><td>81-85</td><td>B⁺</td></tr><tr><td>«Լավ» (4)</td><td>76-80</td><td>B</td></tr><tr><td>«Լավ» (4)</td><td>71-75</td><td>B⁻</td></tr><tr><td>«Բավարար» (3)</td><td>67-70</td><td>C⁺</td></tr><tr><td>«Բավարար» (3)</td><td>62-66</td><td>C</td></tr><tr><td>«Բավարար» (3)</td><td>58-61</td><td>C⁻</td></tr><tr><td>«Անբավարար»</td><td>0-57</td><td>D</td></tr><tr><td>«Ստուգված»</td><td>58-100</td><td>S</td></tr><tr><td>«Չստուգված»</td><td>0-57</td><td>U</td></tr></table>	Գնահատականը ըստ 5 բալանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ 100 բալանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ ECTS համակարգի	«Գերազանց» (5)	96-100	A ⁺	«Գերազանց» (5)	91-95	A	«Գերազանց» (5)	86-90	A ⁻	«Լավ» (4)	81-85	B ⁺	«Լավ» (4)	76-80	B	«Լավ» (4)	71-75	B ⁻	«Բավարար» (3)	67-70	C ⁺	«Բավարար» (3)	62-66	C	«Բավարար» (3)	58-61	C ⁻	«Անբավարար»	0-57	D	«Ստուգված»	58-100	S	«Չստուգված»	0-57	U
Գնահատականը ըստ 5 բալանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ 100 բալանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ ECTS համակարգի																																						
«Գերազանց» (5)	96-100	A ⁺																																						
«Գերազանց» (5)	91-95	A																																						
«Գերազանց» (5)	86-90	A ⁻																																						
«Լավ» (4)	81-85	B ⁺																																						
«Լավ» (4)	76-80	B																																						
«Լավ» (4)	71-75	B ⁻																																						
«Բավարար» (3)	67-70	C ⁺																																						
«Բավարար» (3)	62-66	C																																						
«Բավարար» (3)	58-61	C ⁻																																						
«Անբավարար»	0-57	D																																						
«Ստուգված»	58-100	S																																						
«Չստուգված»	0-57	U																																						
Գրականություն	<p>Պարտադիր –</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Колесникова, Н. А. Основы теории и методики обучения дирижированию: учеб. метод. пособие /. 2002 2. Алиев Ю. Пение на уроках музыки: Методическое пособие для учителя, -М., 1978 3. Малинина Е. Вокальное воспитание детей. В помощь педагогу-музыканту.- Л, 1967 4. Մազմանյան Մ. Ս. Խմբավարական արվեստ: Երևան-1980 5. Շահնազարյան Ա. Մ., Խնկի ծառ (երգարան), Երևան-1988 Արևիկ <p>Լրացուցիչ-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հայ կոմպոզիտորների խմբերգեր, 2015թ, Երևան 2. Ռ. Պետրոսյան Մանկական խմբերգեր.2012. Երևան																																							